

Література:

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII. Поточна редакція від 04.01.2024, підстава – 3505-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.02.2024).

2. Червінська А.П., Червінська Т.М., Буковинська М.П. Тенденції розвитку інноваційних технологій менеджменту персоналу. Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2021. Вип. 4(63), С. 91-99. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/1215/1715>

3. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні: монографія. За заг. ред. А.І. Шевченка. Київ: ІПШП, 2023. 305 с. URL: https://jai.in.ua/archive/2023/ai_mono.pdf

ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Руденко С.В., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2874-1957>

Аграрний сектор відіграє вирішальну роль у національній економіці, робить суттєвий вклад у її ВВП і зайнятості. Однак, з часів незалежності України існує перманентна потреба в збільшенні інвестицій в аграрний сектор України, зокрема для модернізації інфраструктури, вдосконалення методів ведення сільського господарства, сприяння сталому розвитку сільського господарства тощо.

Окрема треба говорити, що повномасштабна війна, яка триває майже два роки, та окупація російською федерацією АР Крим, частини Донецької та Луганської області, що продовжується майже десять років, сформували найнебезпечніші у сучасному суспільстві загрози для розвитку аграрних підприємств, фермерів та інших суб'єктів аграрного виробництва, а також для продовольчого суверенітету держави, економічної безпеки аграрного сектору, екології, життя сільського населення. Одну з ключових ролей у складі економічних та господарських регуляторів щодо зниженні ризиків настання цих загроз, безперечно, відіграє інвестиційний механізм, який при його

раціональній побудові та ефективній реалізації здатний забезпечити економічне зростання зазначених суб'єктів аграрного сектору, що є важливою базою подолання окреслених вище викликів. Безперечно, і відновлення сільських територій, формування інклюзивного вектору їх розвитку, потребує відповідного набору методів та форм, інструментів і важелів інвестицій.

Дослідження сучасної політики Європейського Союзу щодо інвестування в сільське господарство дає змогу констатувати його орієнтацію на поширення сталих практик, пріоритети щодо «зелених» інвестицій. Зважаючи на реалії, в яких перебуває держава Україна та її економіка, варто згадати погляд О. Авраменко, що «... в Україні із запровадженням екологічних практик та виходом на стандарти, які діють у Європейському Союзі, складатиметься досить цікава ситуація. Існує чітке розуміння, що Європейський Союз запроваджує систему Green Deal, котра для агросектору передбачає стратегію «від ферми до виделки». Однак для всього агросектору України, ...повний перехід на цю стратегію і запровадження зелених практик – це виклик» [1]. Автор даного твердження доречно має на увазі, що є ряд проблем в умовах військового часу суміщати суб'єктам аграрного виробництва антикризові стратегії і стратегії сталого розвитку, зокрема і в інвестуванні.

Водночас Європейською Комісією, враховуючи сучасні виклики геополітичного масштабу, в останні два роки прийнято ряд суттєвих змін щодо пріоритетів інвестування, а саме орієнтацію їх на економічну безпеку та суверенітет суб'єктів бізнесу [2, 3]. І представники аграрного сектору економіки України не повинні бути осторонь цих процесів, зважаючи на сучасний прогрес щодо вступу України в Європейський Союз.

Аналіз діяльності аграрного бізнесу у 2022-2023 рр. дає змогу констатувати, що на територіях, які не торкнулася війна, його суб'єктам вдається забезпечувати позитивну економічну ефективність та фінансову стійкість. Це говорить про значний економічний потенціал аграрного сектору та його інвестиційну привабливість в майбутньому.

Вважасмо доречним такий вектор розвитку інвестиційного механізму аграрного сектору, коли післявоєнну відбудову необхідно узгодити з прагненнями України щодо її євроінтеграційного вектору, що вимагатиме прийняття відповідних вимог і правил Європейського Союзу. Принцип «відбудувати краще, ніж було» передбачає, що відбудова буде спрямована на вирішення ключових екологічних

проблем, які ставлять під загрозу сталість виробництва продовольства, як-от деградація ґрунтів, забруднення води та повітря, а також криза втрати біорізноманіття та кліматична криза. Повоєнний розвиток сектору слід розглядати в ширшому контексті сталого розвитку сільських територій України, який має відбуватися інклюзивним шляхом, за участі всіх зацікавлених сторін. Відновлення аграрного сектору має базуватися не лише на цілях зростання виробництва, але й на забезпеченні довгострокового сталого розвитку України на шляху до членства в Європейському Союзі [4].

Можемо узагальнити, що процес набуття членства в Європейському Союзі проходить для України у надскладних умовах, з широким переліком загроз для суб'єктів аграрного виробництва, їх працівників та територій, на яких вони розташовані. Це, безперечно, потрібно враховувати в процесі набуття статусу повноправного учасника Європейського Союзу Україною. Водночас інвестиції, які надходять від держави та Європейського Союзу, повинні використовуватися стратегічно. Тобто, не лише для того, щоб допомогти вийти на довоєнний рівень виробництва та ефективності, але й для досягнення глибокої трансформації аграрного сектору. Ця трансформація буде основою його стійкості та економічної безпеки і, як наслідок, зміцнить продовольчий суверенітет України та Європейського Союзу.

Література:

1. Сталій розвиток та Green Deal: якими будуть шляхи розвитку агросектору в процесі євроінтеграції. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/staliy-rozvitok-ta-green-deal-yakimi-budut-shlyahi-rozvitku-agrosektoru-v-procesi-yevrointegracii> (дата звернення: 01.02.2024).

2. Стратегія економічної безпеки Європейського Союзу спрямована на зменшення залежності від Китаю. URL: <https://uatv.ua/uk/strategiya-ekonomichnoyi-bezpeky-yevropejskogo-soyuzu-spryamovana-na-zmenschennya-zalezhnosti-vid-kytayu-video/> (дата звернення: 02.02.2024).

3. Sovereignty portal. One-stop-shop for projects' promoters and all STEP stakeholders. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/strategic-technologies-europe-platform/sovereignty-portal_en (date of application: 02.02.2024).

4. Сільське господарство: пріоритети сталих інвестицій для сприяння відновленню України. URL: <https://ecoaction.org.ua/sh-priorytety-stalykh-investytsij.html> (дата звернення: 02.02.2024).